

חוזר מס' : 8/2013

ירושלים, כ"ד שבט, תשע"ג
4 פברואר, 2013

תיק מס' : 3/0/200

אל: מנהלי בתי החולים הכלליים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון : אמות מידה לטיפול פסיכולוגי רפואי

1. כללי:

ישנה חשיבות לטיפול פסיכולוגי בעת אשפוז, לצד הטיפול הפיזי. בעבר הטיפול ניתן על ידי בעלי מומחיות בתחום הקליני, השיקומי וההתפתחותי (בהתאם לסוג המחלקה והמטופלים). בשנים האחרונות נוספה לרשימת מומחים אלו גם הפסיכולוגיה הרפואית. הפסיכולוגיה הרפואית הינה תחום מומחיות מקצועי התופס מקום במסגרת מערכות הבריאות הציבוריות. עיקר עיסוקה הוא בקשר שבין גורמים גופניים ופסיכולוגיים המעורבים במחלות ותופעות גופניות, דרכי ההתמודדות איתן ומניעתן. מדיניות משרד הבריאות הינה לקדם את הפסיכולוגיה הרפואית במוסדות הבריאות בישראל. חוזר זה מתייחס לסטנדרט שירות פסיכולוגי ראוי בארבע מחלקות בבתי חולים כללים ולחולים כרוניים מאושפזים.

2. מטרה:

- 2.1. השרות הפסיכולוגי במהלך אשפוז מיועד לתת מענה לצרכים הנפשים של החולים המאושפזים ובני משפחותיהם ובכך לשפר את התמודדותם עם החולי הגופני.
- 2.2. אבחון פסיכולוגי הולם יכול גם לסייע באבחון הכולל של מצב המאושפז ולמנוע בדיקות מיותרות, אך בעיקר צפוי לסייע בזירוז תהליכי החלמה, קיצור ימי אשפוז, ירידה בצריכת תרופות, עלייה בשביעות רצון מטופלים והיענות מוגברת להמלצות רפואיות המסייעות למטופל.
- 2.3. הפסיכולוג המומחה שהיננו איש צוות בית החולים, יכול גם לתת ייעוץ לצוות הרפואי לצורך סיוע ולמניעת שחיקתו המקצועית והאישית, צמצום תקלות וחיכוכים עם מקבלי השרות וצמצום תופעות אלימות כלפי צוותים רפואיים.

2.4. כחלק אינטגרלי מהטיפול על הפסיכולוג לדאוג לשמירת רצף טיפולי במטופליו, עליו להיות בקשר ולהחליף מידע בהתאם לצורכי הטיפול עם גורמי הטיפול האחרים ובכלל גורמי הטיפול בקהילה לאחר השחרור מהאשפוז.

3. הנחיות:

כדי לתת מענה לצרכים ובכפוף למיומנויות הפסיכולוגים המומחים, מומלץ למנהל בית חולים ולשירות הפסיכולוגי, לאפשר זמינות של שירות פסיכולוגי, על ידי מומחים מהתחומים שפורטו לעיל בתמהיל שיקבע לפי שיקול דעת כל מוסד, לפי הפירוט הבא:

3.1. במערך האונקולוגי-במכונים ובמחלקות האונקולוגיות: אבחון באמצעות שאלונים לטיפול פסיכולוגי שמטרתו לסייע בקבלת "הבשורה המרה", הבנת המחלה והתופעות הנלוות, psychoeducation, גיוס משאבים פנימיים וחיצוניים להתמודדות עם המחלה והשלכותיה, ניסיון לצייד בכלים (דמיון מודרך, הרפיה, היפנוזה) להתמודדות ולשיפור איכות החיים, ייעוץ לבני המשפחה או לחילופין טיפול משפחתי קצר מועד, טיפול קבוצתי, ייעוץ לצוות הרפואי, סיוע לצוות במניעת שחיקה לאור התמודדותם עם חולים קשים שבחלקם סופניים.

3.2. במערך הילדים:

יש חשיבות להקל על תופעות דחק ומצוקה הנלוות ברוב המקרים להגעה לבית חולים הן אצל הילדים והן אצל הוריהם. תפקיד השרות הפסיכולוגי הרפואי הוא בהרגעה של הילד ושל הוריו, יצירת מוכנות לאשפוז ולקבלת טיפול, סיוע בשיתוף פעולה עם הצוות הרפואי והדרכת הורים בהתנהלותם עם ילדיהם. תמיכה בהכנה לפרוצדורה ניתוחית של ילדים, וליווי של הילד המנותח ושל הוריו.

השרות הפסיכולוגי לילדים ולהוריהם נועד לסייע בקשר שבין רופא למטופל להגברת שיתוף הפעולה עם הצוות הרפואי והטיפול המוצע, בזירוז תהליכי החלמה, בקיצור ימי אשפוז ובירידה בצריכת תרופות, בעלייה בשביעות רצון מטופלים והיענות מוגברת להמלצות רפואיות המסייעות למטופל.

3.3. מערך נשים ויולדות: יש חשיבות לליווי פסיכולוגי במערך הגניקו-אונקולוגי. כמו כן ליווי לנשים הנמצאות בהריון בסיכון גבוה, הסובלות מבעיות פריון, יולדות לאחר לידה המגלות סימני מצוקה לצורך התערבות מהירה ומוקדמת ככל שניתן לצורך איתור, זיהוי ומניעה של התפרצות דיכאון שלאחר לידה.

3.4. מערך קרדיולוגיה: אבחון וטיפול בחרדות ובדיכאון במצבים של אשפוז בעקבות אירוע לבבי, סיוע למשפחות המאושפזים ביחידה לטיפול נמרץ, תמיכה בהכנה לניתוח ולפרוצדורות פולשניות אחרות כגון צינתור. ליווי במכוני הלב.

במקרים אחרים נדרש טיפול בדיכאון או בחרדה שלעיתים קרובות הם תופעות נלוות לאירועים לבביים.

הסיוע הנדרש הוא למטופל ולבני משפחתו שיש לציידם בהדרכה מתאימה כיצד להתנהל במצב החדש. כמו כן ניתן לשלב את החולים ובני משפחותיהם בטיפול קבוצתי לצורך psychoeducation, תמיכה וחיזוק המשאבים הנפשיים הפנימיים לצורך התמודדות טובה יותר עם המצב החדש שנכפה עליהם.

3.5. מחלות כרוניות :

חולים במחלות כרוניות המאושפזים במחלקות שונות בביה"ח, עשויים להסתייע בתמיכה פסיכולוגית. הסיוע חשוב למטופל ולבני משפחתו, אותם יש להדריך בהתנהלות עם מחלה ממושכת. ניתן לשלב החולים ובני המשפחה בטיפול קבוצתי, במטרה לגייס משאבים להתמודדויות במופעי המחלה ולהשגת איכות חיים טובה ככל שניתן במציאות הקיימת.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,

פרופ' ארנון אפק
ראש מינהל הרפואה

העתק :

המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
ס/מנכ"ל בכיר למנהל ולמשאבי אנוש
ס/מנכ"ל בכיר לתכנון ובינוי מוסדות רפואה
ס/מנכ"ל לכלכלת בריאות
ס/מנכ"ל לתכנון תיקצוב ולתימחור
ס/מנכ"ל קופות חולים
ס/מנכ"ל להסברה ויחסים בינלאומיים
ראש המינהל לטכנולוגיות רפואיות ותשתיות
נציב קבילות הציבור
נציב קבילות הציבור ע"פ חוק ביטוח בריאות ממלכתי
חשב המשרד
היועצת המשפטית
אחות ראשית ארצית וראש מינהל הסיעוד
ראש שרותי בריאות הציבור
רופאי מחוזות – לשכות בריאות מחוזיות
מנהל האגף למדיניות טכנולוגיות רפואיות
מנהל אגף רישוי מוסדות ומכשירים
ראש שרותי בריאות הנפש
מנהל האגף לגריאטריה
מנהל האגף לרפואה כללית

מנהל האגף לרפואה קהילתית
מנהל אגף בכיר ביטחון
מנהל אגף בריאות השן
מנהל אגף הרוקחות
מנהל האגף לשרותי מידע ומחשוב
מנהלת תחום רישום ומידע רפואי
מנהל המרכז הלאומי לבקרת מחלות
מנהל האגף לשעת חרום
מנהל האגף למקצועות בריאות
מנהלת האגף להבטחת איכות
מנהל אגף ביקורת פנים
פסיכולוגית ראשית ארצית
מנהל המחלקה לאביזרים ומכשירים רפואיים
מנהל תחום מינהל ומשק
מנהלת האגף לאפרמיולוגיה
מרכזת המועצות הלאומיות
מנהלת השרות הארצי לעבודה סוציאלית
הספריה הרפואית
אחראית ארצית על הסיעוד – ברפואה כללית
אחראית ארצית על הסיעוד – ברפואה קהילתית
אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הנפש
אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הציבור
אחראית ארצית על הסיעוד – בגריאטריה
אחות ראשית – קופ"ח הכללית
הרופא הראשי האגף לטיפול במפגר - משרד הרווחה
קרפ"ר – צ.ה.ל
רע"ן רפואה- מקרפ"ר
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
מנכ"ל הסתדרות מדיציניית – "הדסה"
רכז הבריאות , אגף תקציבים – משרד האוצר
יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל
יו"ר ארגון רופאי המדינה
יו"ר המועצה המדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל
מנהלת המחלקה לניהול סיכונים - חברת ענבל

סימוכין : 08542812

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי
מנכ"ל היא: - www.health.gov.il